

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitate, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Damnum illatum à tuis, num. 4.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

dem Petri, reliquit januam apertam, unde factum est, ut eadem nocte accedentes alij fures, perque domum apertam ingressi, furati sint duos equos ejusdem Petri: quæritur jam, an Antonius obligetur ad restitutionem, non solum vestium, quas est furatus, de quibus non est dubium, sed etiam aulæorum utriusque domus, & equorum?

2. Respondeo, non a obligari ad restitutionem aulæorum, obligari tamen ad equorum restitutionem. Ratio est ducenda ex dictis. Nam destructio aulæorum Petri, multo magis aulæorum Titij, fuit omnino per accidens & indirecta ipsi Antonio; & ex alia parte actio præferendi faculam, cum non sit ex se periculosa, & causans incendium, non potest dici fuisse causa per se destructionis. est enim omnino casuale, ut ex facula, quam quis fert, oriatur incendium. At quia commune est, & ex se periculofum, ut aperta domo de nocte ingrediantur fures, ideo Antonius, qui januam apertam reliquit, fuit causa injusta damni illati in furto equorum: ac propterea ad illius damni restitutionem erit obligandus.

a De Lugot. 1. de just. d. 18. sec. 4. n. 87. citans Molinam l. etiam Diastilium li. 2. tr. 2. de just. d. 3. dv. 2. n. 72.

3. Dices; quid si fax casu incendisset eas vestes, quas fur surripere intendebat? Respondeo sub distinctione: b si enim eas vestes furatus est; & apud se incense fuerint, obligabitur ad illarum valorem restituendum, quia statim, atque eas apud se retinuit, contraxit obligationem restituendi, ex

injusta acceptatione, quomodocumque apud se easdem perire contingat. At si antequam ipse eas surripuisset, incense casu & præter intentionem fuissent, non contraheret obligationem restituendi, quia tunc per accidens latroni fuisset incendium, licet per se futura fuisset acceptio, si incense vestes non fuissent.

b Idem de Lug. ib. no. 88.

Dammum illatum à tuis.

4. Huc item spectat quodlibet damnum, atque adeo homicidium à tuo animali, mancipio, filio illatum: de quo dico primò, si gravi culpa, id est, mortali suaferis vel jusseris damnum, occisionemve, vel negligens graviter fuisti in illis custodiendis, te mortaliter peccare, reumque esse integre restitutionis, luce clarius est, quia sic injusta causa damni es. Verum, si damnum ab iisdem irrogatum fuerit, te nesciente, vel te nulla gravi culpa negligente, ad nihil d ante sententiam in conscientia teneris: ratio est, quia non teneris ex re accepta: res enim supponitur perijisse; nec ex injusta acceptatione, quia tu nullam gravem culpam, ut supponimus, commisisti. Post sententiam, est distinguendum. Nam aliud de animali & mancipio, aliud de filio est sentiendum. De quibus.

c De damno hoc præter citandos l. Diast. li. 2. de rest. tr. 2. d. 3. d. 1. d. Less. i. 2. c. 9. d. 17. n. 115. & passim DD. in l. si servus 2.

5. Dico secundò: si animal tuum, vel

vel tuus servus damnum vere, quamvis sine tua culpa irrogavit, tunc debes post sententiã vel damnum refarcire, vel, si mavis, animal vel servum qui noxam fecit, dare ei, qui passus est damnum. Ratio est, quia ita jura pro foro externo justè sanxerunt. leges enim possunt ob publicum bonum discernere, ut aliquid, etiam si tua culpa non præcesserit, à te solvatur post sententiam, ad quod ante illam nequam in conscientia tenebaris. Servus tamen, etiam post dictam sententiam, possit, ut non se daret damnificato, alio fugere, & ad fugam ab amicis adjuvari; siquidem nimis esset durum, hominem obligare ad se pro noxa dandum. Quod si is habeat peculium independens à domino, debet ipsè, si velit fugere, restituere, quando in damno faciendo, modo jam jam dicto deliquit. Imo puto obligari ipsum ad restitutionem de suo dicto peculio, si mortaliter peccavit; contraxit enim ipse obligationem restitutionis de jure naturæ (& quidem ante dominum, & ante omnem sententiam, in conscientia,) ex injusta damnificatione.

Dixi (vere, quamvis sine tua culpa irrogavit) nam si verum non fuit damnum à tuo animali, vel servo illatum, tu non obligaris in conscientia ad standum tali sententiæ, & posses occultè tibi compensare, si voluisses, & qui accepit, si ipsi id certo constaret, non posset justè retinere. Ratio est, qui sententia semper supponit, damnum factum à tuo animali, vel servo: hoc igitur non posito, te sen-

tentia in conscientia, non afficit; cum tunc ejusmodi sententia contineat intolerabilem errorem; atque adeo sit re ipsa injusta. Quod si res sit dubia, debes stare sententiæ, quia possessio stat ex parte judicis, donec appareat manifestè injustitia.

6. Dico tertio: si filius absque culpa parentis alium occidat, vel damno afficiat, ad q nihil in conscientia foro tenetur pater, quia ubi culpa non est, nec adest pœna. Imo nec in foro externo leges præcipiunt, ut filius unquam dedatur à patre pro noxa; quia id inhumanam saperet duritiem. Quando ergo damnum à filio inferitur, sanctæ leges disponunt, ut ipse filius, qui liber est, non vero parens conveniatur.

q Vide Silvestrum v. restitutio versus fin.

§. III.

De obligatione restitutionis ex injusto homicidio directo, &c.

1. **E**X homicidio directo, & propter paritatem rationis, ex vulneratione, mutilatione &c. tunc solum debetur *a* in conscientia restitutio, cum adfuit culpa gravis theologica, hoc est, peccatum mortale: si enim nulla, vel etiam, in sententia multorum, venialis dumtaxat, saltem communiter non debetur, sicuti etiam excusatur *b* homicida, si unde solvat, non habeat, vel si ex solutione inducatur in gravem necessitatem: quæ sunt alibi universaliter dicta.

a De Lug.